

ЛЮБЛЮ НАШІ КРАЙ...

ВАЛОЖЫНШЧЫНА ЛІТАРАТУРНАЯ

Паэзія, проза, драматургія,
публіцыстыка, ліставанне

Мінск
«Мастацкая літаратура»
2006

Люблю наш край... : Валожыншчына літаратурная : паэзія, проза, драматургія, публіцыстыка, ліставанне / уклад., падрыхт. тэкстаў і камент. Вячаслава Рагойшы. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2006. — 494, [1] с., [8] л. іл. : партр. — (Беларусь літаратурная). — Частка тэксту на рускай мове.

УДК 821.161.3-8(082)

ББК 84(4Бел)

Аб. худ. лит. — 1 экз.

«Люблю наш край, старонку гэту...» — так калісьці звярнулася Канстанцыя Буйло і да роднага Вішнева, дзе ў 1910 г. пісаўся гэты верш, і да Валожыншчыны, грунтоўнай літаратурнай анталогіяй якой з'яўляецца дадзенае выданне, і да ўсёй сінявокай Беларусі.

У кнігу ўвайшлі творы і нарысы пра творчасць многіх пісьменнікаў, нараджэннем і жыццём звязаных з валожынскай зямлёй, — С. Буднага, В. Дуніна-Марцінкевіча, М. Здзяхоўскага, У. Луцэвіч, П. Бітэля, У. Фінкеля, К. Буйло, Х. Чэрню і многіх іншых. У раздзеле «Узбор'е» чытач пазнаёміцца з творчасцю членаў раённага аб'яднання «Руны».

Кніга разлічана на ўсіх, хто цікавіцца творчасцю беларускіх пісьменнікаў, літаратурнай геаграфіяй Беларусі.

З М Е С Т

Люблю. <i>Констанцыя Буйло</i>	3
Гімн Валожынскай зямлі. <i>Словы С. Маляўскага. Музыка Э. Зарыцкага</i>	4
Валожынскія мы. <i>Іван Маркевіч</i>	8

КРЫНІЦЫ ЖЫВАТВОРНЫЯ

Народная вусна-паэтычная творчасць Валожыншчыны

З кнігі У. Зянько «Спадчына маёй маці»	10
Фальклор Валожыншчыны. <i>Васіль Ліцвінка</i>	23

Біблія

Новы Запавет	30
З аўтабіяграфічных нагатак перакладчыка. <i>Уладзіслаў Чарняўскі</i> ...	36

Сымон Будны

Вызванне хрысціянскага збору Вялікага княства Літоўскага аб уладзе і ўсялякім урадзе, кратка пацверджанае Святым Пісьмом. <i>Пераклад з польскай мовы І. Саверчанкі</i>	39
Апанаваны рэфармай грамадства. <i>Іван Саверчанка</i>	44

КАРАНІ. КАМЕЛЬ. КРОНА

Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч

Слова пра Дуніна-Марцінкевіча. <i>Генадзь Кісялёў</i>	50
Благаславёная сям'я. Апаবাদанне вершам у 3-х карцінах (<i>урывак</i>). <i>Пераклад з польскай мовы А. Зарыцкага</i>	54
Люцінка, альбо Шведы на Літве. Пралог (<i>урывак</i>). <i>Пераклад з польскай мовы П. Бітэля</i>	55
Верш Навума Прыгаворкі	57
Ліст у рэдакцыю «Газеты польскай»	58

Мар'ян Здзяхоўскі

Пачынальнік польскага славяназнаўства. <i>Вячаслаў Рагойша</i>	59
З ліставання з Львом Талстым	64

Стары Улас

Паэт-самавук з Валожына. <i>Вячаслаў Рагойша</i>	76
Сонейка прыгрэла... ..	81
«Слоўца адно, а часам другое...»	81
У дажджлівы час	81
З кутка праўды	82

Пірог	83
Мода	83
Год беларуса (<i>урывак з паэмы</i>)	84
Апошняя жаданне	85
Фердынанд Рушчыц	
Жыў мастак на Валожыншчыне. <i>Леанід Аноп</i>	86
Дзённік (<i>фрагменты</i>). <i>Пераклад з польскай мовы Ф. Янушкевіча</i> ...	90
Андрэй Зязюля	
Андрэй Зязюля: хрысціянская філасофія і асветніцкая дзейнасць. <i>Уладзімір Конан</i>	93
Пасвята	97
Да восені	98
Песня дзяўчаты	98
Песня Беларусі	99
Ніколі	100
Веру	101
Казімір Здзяхоўскі	
Гаспадар «літоўскіх Афінаў». <i>Галіна Тычко</i>	102
Крэсы (<i>урывак з рамана</i>). <i>Пераклад з польскай мовы Г. Тычко</i>	105
Кастусь Стахоўскі	
«Амерыканец» з-пад Ракава. <i>Вячаслаў Рагойша</i>	111
В амерыканском местечке (<i>из книги «Рассказы американского холостяка»</i>)	115
Уладзіслава Лупэвіч	
Наканавана лёсам. <i>Генадзь Равінскі</i>	120
Янка Купала ў Вільні	127
Канстанцыя Буйло	
Яе крамяністы шлях. <i>Дзіяна Чаркасава</i>	133
Роднаму краю	137
Звон	139
Да працы	139
Ці помніш ты?	140
На траскіх гацях (<i>урывкі з паэмы</i>)	141
«Сарвала восень з дрэваў лісце...»	143
Уры Фінкель	
Верны сын свайго народа. <i>Вячаслаў Рагойша</i>	144
У пошуках Івана Купалы (<i>з кнігі «Успаміны майго друга»</i>)	148
Сяргей Пясецкі	
Сяргей Пясецкі і яго «ракаўскі раман». <i>Пятро Рагойша</i>	156
Каханак Вялікай Мядзведзіцы (<i>урывак з рамана</i>). <i>Пераклад з польскай мовы Ф. Янушкевіча</i>	159
Пятро Бігэль	
Нялёгкімі шляхамі жыцця. <i>Любоў Гарэлік, Аляксей Пяткевіч</i>	165
«Сяброў, свой кут успомніць міла...»	167
Унуку	167
Гусі	167
Трыялеты	168
«Гляджу на кветку, што ссыпаецца і вяне...»	168
«Уночы веер біўся ў вокны...»	169
Асенні пейзаж	169
Вечарам	170

Сны	170
Жонцы Ніне Пятроўне	170
Жаданы госць	171
«О, як мне добра. Пах суквецця...»	171
Васіль Налецкі	
Ракаўскі летапісец. <i>Генадзь Равінскі</i>	172
Ракава сівья камяні	175
Кастусь Рагойша	
З радаслоўнага караня. <i>Антось Рагойша</i>	182
Загудзелі калаўроты	187
Зіма	188
Граніты	189
Незгасны шлях	189
Каб жыццё зарой квітнела	190
Уладзімір Градоўкін	
Франтавік, настаўнік, паэт. <i>Алег Раманоўскі</i>	191
«Солнце садится, и вечер багров...»	193
«Не делай глупостей – еще не мудрость...»	194
Гончары	194
Прощание с войной	195
«Жизнь моим мечтаньям потрафила...»	196
«Спасибо, жизнь, за твои тревоги...»	197
«Местечковая улица...»	197
«С кем хлеб делил – забудешь разве?...»	198
Віктар Каваленка	
Акадэмік з Сакаўшчыны. <i>Міхась Мушыньскі</i>	199
Лёс мой – як у многіх іншых... (<i>урывак</i>)	204
Генадзь Равінскі	
Парастак адраджэння. <i>Алег Раманоўскі</i>	211
Сібернае лета дзяцінства (<i>скарачана</i>)	214
Хведар Чэрня	
«Валожынскія мы». <i>Віктар Шніп</i>	219
Бывала... ..	221
«Толькі б слухаць і слухаць твой голас...»	222
«За акном на людзей, на балконы дамоў...»	222
А як тады?	223
«Пазнаваць нам душы чалавечыя...»	223
«Са светам добрым не ў варожасці...»	224
«Куды б мяне ні падганяла спешка...»	225
«Давай, калі зможам...»	225
Таяцяна Кабржыцкая	
Карані дружбы і крона духоўнасці. <i>Міхась Мушыньскі</i>	227
Белым каменем адзначым гэты шлях	233
Марыя Вайцяшонак	
У святле роднай зямлі... <i>Людміла Рублеўская</i>	239
Ханна Мурза	242
Вячаслаў Рагойша	
Так поўніліся рэкі. <i>Міхась Мушыньскі</i>	248
Мая рака	252
Пан у сваёй хаце	254

	Сляпы снег	255
	З рэфлексій апошніх гадоў	256
Аркадзь Русецкі		
	Шлях да вяршынь. <i>Вольга Русілка</i>	258
	І слядоў не засталася... (з <i>гутафак з маёй маці</i>)	262
Іван Басецкі		
	Звонкая струна паэзіі. <i>Міхаіл Знак</i>	265
	Каля вёскі Люціны	268
	Там, дзе сядзіба была	269
	Хай жыве Беларусь!	269
	Старонка родная мая	270
	Дзе, ў якіх яшчэ мясцінах?	271
	Адчапіся ад мяне	271
	Вясновы настрой	272
	На Востраве Слэз	273
Яўген Гарадніцкі		
	Мястэчка над светлымі водамі (з <i>аўтабіяграфічных нататак</i>)	274
	«Пясчаная ракаўская зямля...»	276
	«Сумую па табе, мая радзіма...»	277
	Доля	277
	«Бадзяга-вечер мяне падбівае...»	278
	Адраджэнне	278
	«Як дрэва пад рукамі пела!...»	278
	Маленне аб птушцы	279
	«Ліловы гэты, лютаўскі, апошні вечар...»	279
Тэрэза Голуб		
	У суквецці вясны. <i>Таццяна Дасаева</i>	280
	Падводная частка айсберга	283
Валянціна Гіруць-Русакевіч		
	Мой лёс, мая дарога (з <i>аўтабіяграфічных нататак</i>)	288
	Зорка лёсу	292
	Беларусавька	293
	«Калі пяра майго узмах...»	293
	Зямлі В. Дуніна-Марцінкевіча	294
	Акраверш	295
	«Ах, як хутка час бяжыць, нібыта...»	295
	Дзякуй	296
Міхась Курыла		
	Як варта любіць жыццё (з <i>аўтабіяграфічных нататак</i>)	297
	«Мясцін мілей няма на карце...»	300
	Айчына	300
	«Халодных промяў вузел»	301
	«Вось і ўсё... Вось і ўсё...»	301
	«Ўсё пакінем, чым душа багата...»	301
	«Мы, магчыма, вернемся ў пару...»	302
	На пароме	302
	«Шыпыны куст палае ў лесе...»	303
	Белы птах	303
Язэп Янушкевіч		
	Сапраўдны сын зямлі роднай. <i>Алесь Наварыч</i>	304
	Запознены пасаж (<i>урывак</i>)	308

Віктар Шніп

«Ёсць на Валожыншчыне вёска Пугачы...» (з аўтабіяграфічных нататак)	314
«Ёсць на Валожыншчыне вёска Пугачы...»	321
«Вярнуўся ў Лягезы, нібыта прагнуўся...»	322
«Белае золата снегу ўначы...»	323
Дунін-Марцінкевіч у Люцінцы	323
Балада Уладзіслава Чарняўскага	324
На радзіме Хведара Чэрні	325
Ракаўскія чыгання	325
Балада вяртання	326

УЗБОР'Е**Ганна Рубацкая**

Маладым	328
Мая песня	329

Мікалай Ганчарык

Важная фіга	330
-------------------	-----

Антон Гедроіць

Знаёмы матыў	335
Мая вера	336
Гімн вясне	336
Скарачэнне	337

Яўген Зялкоўскі

Бяроза	338
Дажджы расчаравання	339

Марыя Шакун

«А восень зноў такая ж, як заўжды...»	340
Шчасце	341

Мікалай Палякоў

Осенний романс	342
В море растаявших грез	343

Іван Вальчэўскі

Чароўнае імгненне	344
Крок у Еўропу	345
Рыбны дзень	345

Софія Русецкая

Сны	346
«Хтосьці скажа, што шмат я бяру на сябе...»	347
Зварот да землякоў	347

Сяргей Маляўскі

Крэда	348
Вызнанне	349
У вёсцы	350

Вацлаў Харук

Ветракі	351
Звіняць званы	352

Уладзімір Буракоўскі

«Паэзія каханья...»	354
---------------------------	-----

Іван Асіпацкі	
Раніца	356
Добры вечар	357
Доля	357
Зінаіда Гасціловіч	
«Нам хочацца зімой...»	358
Не паверыла	359
«Шмат спазнала жыццёвых дарог...»	359
Людміла Глінская	
Песня пра Ракаў	360
На Дзяды	361
Алена Зайцава	
Ракаўскі матыў	363
Святлана Жыдовіч	
«Жыццё маё — як хуткі вецер...»	365
Вочы кахання	366
Ядвіга Кужоўнік	
«...Лісточкам рачное мяты...»	367
«Слова роднае...»	367
«Ёсць тое, без чаго не абыдуся...»	368
Наталля Жылевіч	
Раніца	369
«Не шукай мяне, гора горкае...»	370
Журавы	370
Максім Рагойша	
Літаратурная Валожышчына на старонках «Нашай нівы»	371
Пятро Рагойша	
Ракаўская старонка ў жыццяпісе Элізы Ажэшкі	375
Юлія Шапарэвіч	
Пра Беларусь	379
Алена Скробатава	
Тайное	381
Сяргей Садоўскі	
Сляза	382
Мелодыя вясны	383
Ганна Тур	
«Агняцветы-зоры ноччу ззяюць...»	384
Вольга Жвірко	
«На скрыжаванні ветраных дарог...»	385
«Як добра, калі можна не шукаць...»	386
Алена Рагель	
Краса Беларусі	387
Вера	388
Вячаслаў Жылевіч	
Краіна вольнага ветру	389
Мая Радзіма	390
Валерыя Саўлевіч	
«Краніся неба знічак і сузор'яў...»	391
Вольга Лемяшонак	
Любімая мясціна	392

ДАЛУЧАНАСЦЬ

Іяан Георг Корб	
Дзённік падарожжа ў Масковію (<i>фрагмент</i>)	394
Наталія Арсеннева	
З «Аўтабіяграфічнага нарыса»	396
На сенажачі	397
Янка Багдановіч	
Як нарадзіўся «Шлях моладзі»	398
Марат Батвіннік	
Пра школу, маладосць і фокусы прыроды	401
Базыль Белаказовіч	
Мар'ян Здзяхоўскі пра еўрапейскі байранізм	403
Сямён Букчын	
Глазямі декабрыста (<i>в сокращении</i>)	406
Эдвард Зайкоўскі	
Гартаючы вясковыя радаводы	409
Ганна Запартыка	
Гэта мая знаходка...	413
Уладзімір Зянько	
Мястціна ёсць на Беларусі...	417
Раман Іванычук	
Мае беларусы	419
Уладзімір Караткевіч	
Нельга забыць (<i>урывак з рамана</i>)	421
Эпіталама Таццяне і Славе	423
Генадзь Каханоўскі	
Краю, мой краю	424
Ала Левіна	
На открытие музея в Ракове	427
Алег Лойка	
Ракаў — не Кракаў, але...	428
На магіле Дуніна-Марцінкевіча	431
Раман Лубкіўскі	
Присьвята Ракову	432
Адам Мальдзіс	
Сказ пра забытых герояў	433
Змітрок Марозаў	
Каплічка ля Ракава	436
Сяргей Панізьнік	
Дуніну-Марцінкевічу	437
Алесь Пісьмянкоў	
Лоўля рыбы ў дзень Святога Пятра	438
Леанід Пракопчык	
Легенды старога Лоска (<i>урывак</i>)	439
Валянцін Рабкевіч	
«Усё ў жыцці наперад згадана...»	442
«Была вясна, было і красаванне...»	442
«Ты кажаш: я цяпер не той...»	443
«Мярэжы на мярэжы...»	443

Усевалад Рагойша	
Мой дзед	444
Алег Раманоўскі	
Дзядзька Апалінар	446
Людміла Рублеўская	
Іслацкія імпрэсіі	452
Вера Рыч	
«Імгненне, спыніся!»	458
Рыгор Рэлес	
Таленавіты пісьменнік	461
Уладзімір Субат	
Наша Волька	463
Іван Шамякін	
Маё знаёмства з Ракавам	465
Таццяна Шамякіна	
Меркаванні пра назву «Ракаў»	467
Марыя Шаўлоўская	
«Аддам усе дзівы тых казак...»	470
Ядвігін Ш.	
Лісты з дарогі (<i>урывак</i>)	473
Фёдар Янкоўскі	
«Цо то за лясэк?»	476
Валяр'ян Янушкевіч	
Мой Ракаў	478
Каментарый	480